

KONKURS HISTORYCZNY DLA UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO

ETAP SZKOLNY

26 października 2022 r. godz. 9.00

Uczennico/Uczniu:

1. Arkusz składa się z 26 zadań, na rozwiązanie których masz **90** minut.
2. Pisz długopisem/piórem - dozwolony czarny lub niebieski kolor tuszu.
3. Nie używaj ołówka ani korektora. Jeżeli się pomylisz, przekreśl błąd i zaznacz/napisz inną odpowiedź.
4. Pisz czytelnie i zamieszczaj odpowiedzi w miejscu do tego przeznaczonym.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.

Życzymy powodzenia!

Maksymalna liczba punktów	50	100%
Uzyskana liczba punktów		%
Podpis Przewodniczącej/-ego SKK		

Ilustracje i mapa do zadań 1. i 2.

Źródła: https://live.staticflickr.com/1351/1340872097_132e7c4cb6_b.jpg
https://www.thesmartset.com/wp-content/uploads/2015/04/IC_..._FI_003.jpg
http://4.bp.blogspot.com/-YBNJYvtf4jA/VEn5D_U94FI/AAAAAAAAALA8/5Cbzk83fgQI/s1600/IMG_7219.JPG
<https://theclassicphotomag.com/wp-content/uploads/...l.jpg>
<https://img.atlasobscura.com/LGCS36owwtHj3vi2eIKUweW52rRFIJXmN7X5QZVj-sY/rt:fit/w:600/q:81/sm:1/scp:1/ar:1/aHR0cHM6Ly9hdGxh/cy1kZXZYuczMuYW1h/em9uYXdzLmNvbS91/cGxvYWRzL3BsYWNI/X2ltYWdlcy8xZmJj/Y2I5Yi02ZDEzLTQ1/ZTMtYjU2Yy1mODJm/YjZjYzljZGZiNjY2/ZDViZDU2ZmY0N2Rk/NzBfUXVmdSAxMDEu/anBn.jpg>

[https://www.alternatehistory.com/forum/attachments/\[...\]-png.30599/](https://www.alternatehistory.com/forum/attachments/[...]-png.30599/)

...../5

Zadanie 1. (0-5 pkt)

Do każdej z ilustracji przedstawiających tablicę informacyjną przyporządkuj literę odpowiadającą położeniu na mapie zabytku świata starożytnego, którego dotyczy. W poszczególnych wierszach tabeli zaznacz odpowiednią literę.

1.1.	Ilustracja 1	A	B	C	D	E	F	G
1.2.	Ilustracja 2	A	B	C	D	E	F	G
1.3.	Ilustracja 3	A	B	C	D	E	F	G
1.4.	Ilustracja 4	A	B	C	D	E	F	G
1.5.	Ilustracja 5	A	B	C	D	E	F	G

...../1

Zadanie 2. (0-1 pkt)

Oceń prawdziwość podanych zdań. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Administracja bizantyjska posługiwała się z zasady alfabetem widocznym na ilustracji 4.	P	F
Widoczny na ilustracji 2 znak wskazuje m.in. drogę do jednego ze świętych miast islamu.	P	F

Tekst do zadania 3.

Justynian zawsze w nieodpowiednim momencie zabierał się do działania. Otóż w czasie pokoju czy zawieszenia broni podstępnie wynajdywał najrozmaitsze powody, aby zaatakować sąsiadów, natomiast w czasie wojny nagle tracił animusz, obserwował niebo, oddawał się rozmyślaniom o Bogu i ani nie rezygnował z wojny (na co był zbyt krwiożerczy i podły), ani nie umiał pokonać wroga. To właśnie spowodowało zmierzch rzymskich wpływów w Italii. Ale warto jeszcze opowiedzieć o pewnych innych sprawach. Rzymianie mieli co roku dwóch nowych konsulów, jednego w Rzymie, drugiego w Bizancjum. Ale odkąd władzę objął Justynian I, co prawda z początku Rzymianie mieli przez długi czas konsula, później jednak nie widywali go nawet we śnie.

Na podstawie: D. Ostapowicz, S. Suchodolski, D. Szymikowski, *Z archiwum Klio*, t. I, Gdańsk 2007, ss. 55-56.

...../3

Zadanie 3. (0-3 pkt)

Uzupełnij poniższy tekst. Przyporządkuj do każdego zdania właściwe uzupełnienie spośród oznaczonych literami A-C.

Cytowany tekst dotyczy dziejów **3.1.** _____. Opisane wydarzenia rozgrywały się **3.2.** _____. W przytoczonym fragmencie autor krytykował Justyniana szczególnie za jego decyzje w dziedzinie **3.3.** _____.

- 3.1.** **A.** Państwa Kościelnego
 B. Republiki Rzymskiej
 C. Cesarstwa Bizantyjskiego
- 3.2.** **A.** przed formalnym rozpadem Kościoła na wschodni i zachodni
 B. w czasach walki opisanego państwa z zagrożeniem tureckim
 C. po ucieczce Mahometa i jego zwolenników z Mekki do Medyny
- 3.3.** **A.** nauki
 B. religii
 C. polityki

Tekst do zadania 4.

Zbroją się poganie w saraceńskie kolczugi. Mają bogate tarcze, walenckie włócznie i sztandary białe, niebieskie, czerwone. Siadają na konie i jadą w zwartym szeregu. Hałas jest wielki. Frankowie usłyszeli go. Oliwier mówi: „Panie towarzyszu, bardzo to być może, iż będziemy mieć sprawę z Saracenami”. Odpowie Roland: „Ach, dałby to Bóg! Trzeba nam tu wytrwać dla naszego króla”. Oliwier powiada: „Rolandzie, mój towarzyszu, zadzwoń w róg! Karol usłyszy, zawróci wojsko, wspomóż nas ze wszystkimi swymi baronami”. „Nie daj Bóg – odpowie Roland – aby ktoś mógł powiedzieć kiedy, że przez pogan zadzwoniłem w róg! Uderzaj włócznią, a ja Durendalem, moim dobrym mieczem, który mam od króla. Jeśli padnę, ten, kto go dostanie, będzie mógł powiedzieć: «To był miecz szlachetnego wasala».

Na podstawie: [https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/\[...\].html](https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/[...].html)

Zadanie 4. (0-3 pkt)

Uzupełnij poniższy tekst. Przyporządkuj do każdego zdania właściwe uzupełnienie spośród oznaczonych literami A-C.

Bohaterowie zacytowanego dzieła walczą z **4.1.**____. Z tekstu wynika, że Roland jest **4.2.**____ wobec władcy Franków. Opisane wydarzenia rozgrywają się w **4.3.**____.

4.1.	A. Arabami	B. Celtami	C. Germanami
4.2.	A. suzerenem	B. feudałem	C. lennikiem
4.3.	A. VIII w.	B. X w.	C. XII w.

Tekst i ilustracje do zadań 5., 6. i 7.

W V lub w VI wieku wybudowano na grobie świętego kościół, który stał się miejscem pochówku dla kilku królów Franków. W XII wieku przełożony miejscowego klasztoru Suger postanowił przebudować kościół, tworząc jedną z pierwszych gotyckich świątyń na terenie Francji. I chociaż nie doczekał ukończenia prac, a jego plany zostały dość mocno zmienione w XIII wieku, to właśnie on przyczynił się do rozślawienia Saint-Denis. Podczas rządów Sugera Ludwik VI ogłosił Saint-Denis nekropolią francuskich królów. Nie licząc kilku wyjątków spoczęli tu wszyscy władcy kraju.

Źródło: <https://www.podrozepoeuropie.pl/bazylika-saint-denis/>

Źródła: [https://en.wikipedia.org/wiki/\[...\]C3%BCdliches_Langhaus_3.jpg](https://en.wikipedia.org/wiki/[...]C3%BCdliches_Langhaus_3.jpg); [https://www.wineandfoodtour.it/wp-content/uploads/2015/04/\[...\]l-5.jpg](https://www.wineandfoodtour.it/wp-content/uploads/2015/04/[...]l-5.jpg); https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcTKirfs2tvZA_tkyiartnZa_aDgpyUrhxPw&usqp=CAU; [https://www.ekai.pl/wp-content/uploads/2019/09/\[...\]2742642_1280.jpg](https://www.ekai.pl/wp-content/uploads/2019/09/[...]2742642_1280.jpg)

Zadanie 5. (0-1 pkt)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

...../1

Opisany w tekście kościół jest widoczny na ilustracji oznaczonej numerem

- A. 1.
- B. 2.
- C. 3.
- D. 4.

...../1

Zadanie 6. (0-1 pkt)

Oceń prawdziwość podanych zdań. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Cechy architektoniczne dwóch spośród przedstawionych na ilustracjach kościołów wskazują, że nie są to świątynie katolickie.	P	F
Wspomniany w tekście Suger sprawował funkcję opata.	P	F

Zadanie 7. (0-1 pkt)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

...../1

W Saint-Denis zostali pochowani m.in.

- A. Chłodwig, Ludwik Świąty, Henryk Walezy.
- B. Chłodwig, Karol V Habsburg, Hugo Kapet.
- C. Filip August, Grzegorz VII, Ryszard Lwie Serce.
- D. Filip August, Fryderyk II Barbarossa, Henryk IV Burbon.

Tekst do zadania 8.

Król czeski zaprowadził Wilhelma przed kardynała, wypowiadając te słowa: „Ojciec świątobliwy, proszę najpokorniej Waszą Wielbność o przyjęcie jego pobożnego ślubowania, aby godnie mógł wejść w nasze grono”. Pan kardynał wytłumaczył Wilhelmowi: „Musisz być wielkodusznym, szlachetnie urodzonym, szczodrym, doskonałym i mężnym”. Następnie kardynał przedłożył mu poniższy tekst wyznania, by go wobec wszystkich odczytał: „Ja, Wilhelm, świętego cesarstwa wolny wasal, przysięgą zobowiązuję się przestrzegać regułę w obecności pana mego Piotra, kardynała i legata apostolskiego na tę przenajświętszą ewangelię, którą ręką dotykam”. Odpowiedział mu kardynał: „To pobożne wyznanie oby było prawdziwym odpuszczeniem twoich grzechów, Amen”. Po tych słowach król czeski uderzył go w kark, mówiąc: „Na cześć wszechmogącego Boga przyjmuję cię łaskawie do naszego grona”.

Na podstawie: D. Ostapowicz, S. Suchodolski, D. Szymikowski, *Z archiwum Klio*, t. I, Gdańsk 2007, ss. 126-127.

...../1

Zadanie 8. (0-1 pkt)

Oceń prawdziwość podanych zdań. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

W konsekwencji opisanej uroczystości kandydat dołączył do stanu duchownego.	P	F
Tekst pozwala stwierdzić, że Wilhelm był wyznania prawosławnego.	P	F

Mapa do zadania 9.

Na podstawie: [https://pl.wikipedia.org/wiki/\[...\]#media/Plik:Polska \[...\].png](https://pl.wikipedia.org/wiki/[...]#media/Plik:Polska_[...].png)

...../3

Zadanie 9. (0-3 pkt)

Uzupełnij poniższy tekst. Przyporządkuj do każdego zdania właściwe uzupełnienie spośród oznaczonych literami A-C.

Na mapie czerwoną linią oznaczono granice Polski w ostatnim roku panowania **9.1.**____. Ówczesne państwa słowiańskie oznaczono na mapie cyframi **9.2.**____. Tereny, które przed

powstaniem państwowości polskiej zamieszkiwali Ślężanie, znajdują się na obszarze oznaczonym na mapie literą 9.3._____.

9.1. A. Mieszka I B. Kazimierza Odnowiciela C. Władysława Łokietka

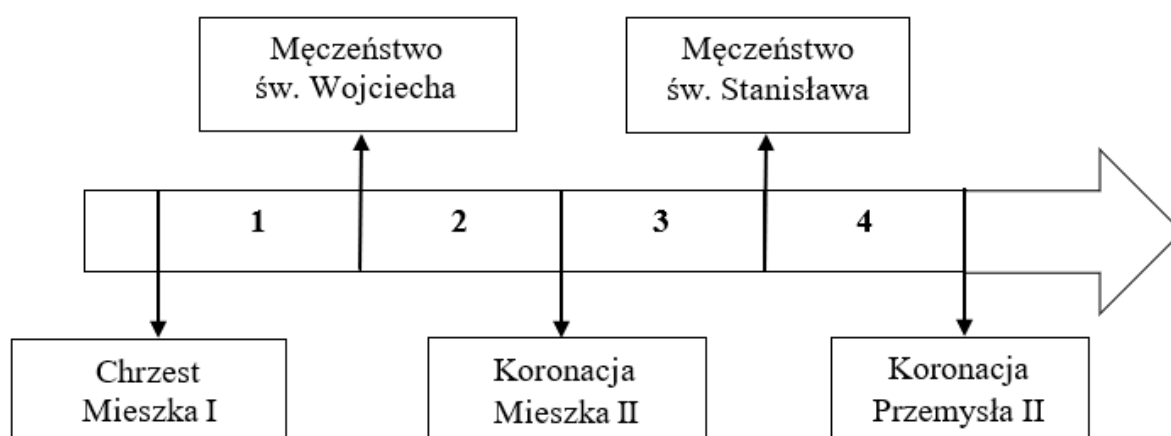
9.2. A. 1 i 3 B. 2 i 4 C. 1 i 2

9.3. A. A B. B C. C

Tekst i taśma chronologiczna do zadań 10. i 11.

Gdy poczuł, że los żąda już od niego śmiertelnej powinności, poleca spisać dokumenty testamentowe. Przekazuje w nich w spadku czterem synom i to co osiągnięte zasługami przodków, i następstwo w królestwie, wyznaczając stałe granice czterech dzielnic w ten sposób, że w rękę najstarszego miało pozostać i księstwo dzielnicy krakowskiej, i władza zwierzchnia. A jeśliby spotkało go to, co ludzkie, zawsze starszeństwo i wzgląd pierworództwa miały rozstrzygać spór o następstwo.

Na podstawie: <https://wpolonia2polska.files.wordpress.com/2018/02/kadlubek-wincenty-kronika-polska.pdf>

Zadanie 10. (0-1 pkt)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

...../1

Opisane w tekście wydarzenia miały miejsce w okresie oznaczonym na taśmie chronologicznej numerem

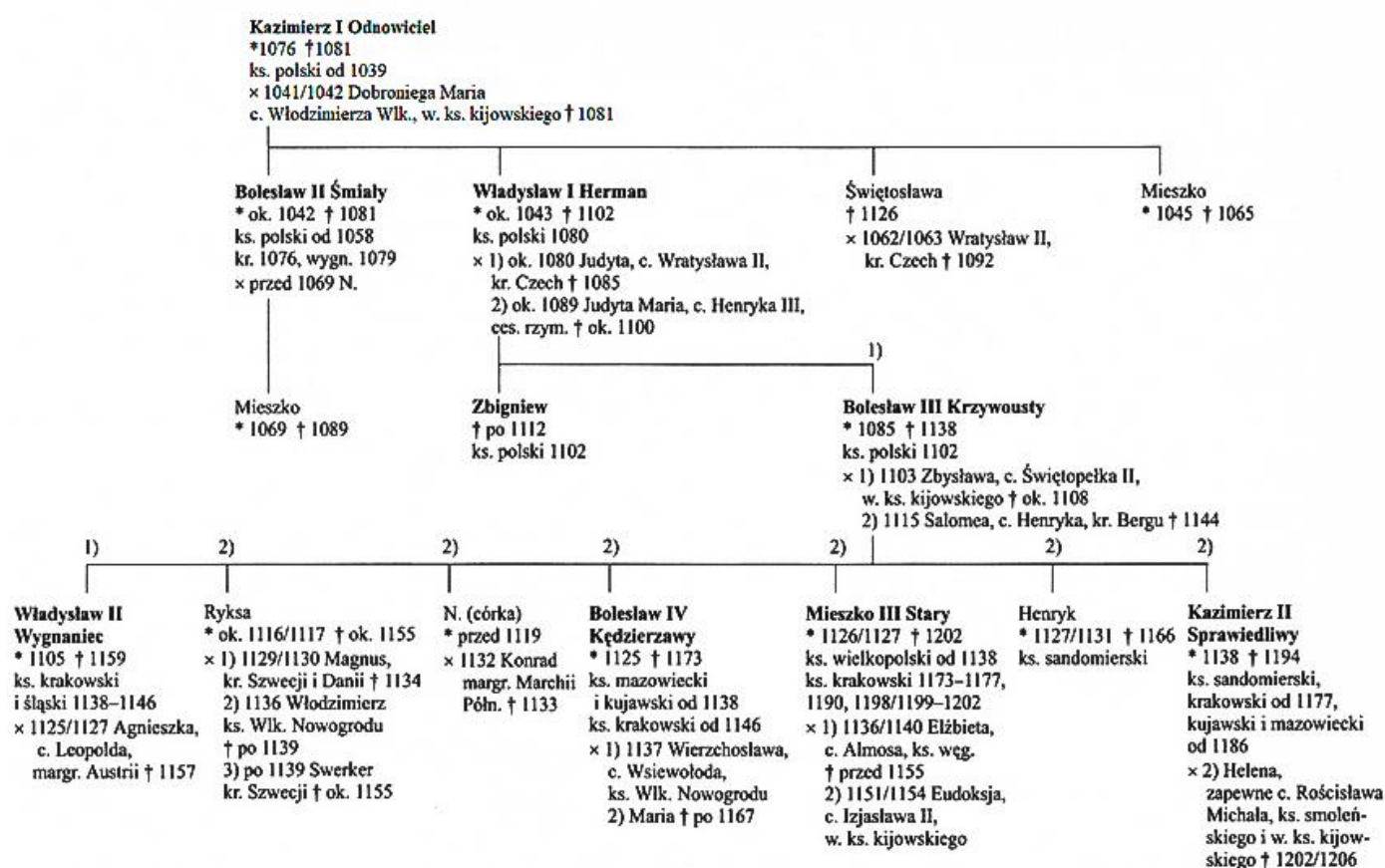
- A. 1.
- B. 2.
- C. 3.
- D. 4.

Zadanie 11. (0-1 pkt)

Dokończ zdanie. Wybierz odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie 1., 2. albo 3.

Opisane w tekście decyzje były zgodne z zasadami monarchii

A	patrymonialnej,	o czym świadczy	1.	pisemna forma decyzji władcy o zasadach następstwa.
			2.	swobodne dysponowanie losami kraju przez wystawcę dokumentu.
B	stanowej,		3.	zachowanie władzy zwierzchniej przez najstarszego z braci.

Tablica genealogiczna do zadania 12.Na podstawie: *Dynastie panujące w Polsce*, Wrocław 2007, s. 26.**Zadanie 12. (0-1 pkt)**

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Z informacji zapisanych na tablicy genealogicznej wynika, że

- A.** Władysław Herman był przyrodnim bratem Bolesława II Śmiałego.
B. każdy z synów Bolesława Krzywoustego panował nad dzielnicą senioralną.
C. księżta dzielnicowi najczęściej zawierali związki małżeńskie z Rusinkami.
D. synowie Bolesława Krzywoustego umierali zgodnie z kolejnością starszeństwa.

Ilustracja do zadania 13.

Na podstawie: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/2/2b/HedwigManuscriptLiegnitz_b.jpg

Zadanie 13. (0-1 pkt)

...../1

Dokończ zdanie. Wybierz odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie 1., 2. albo 3.

Ilustracja nawiązuje do bitwy pod

A	Legnicą,	o czym świadczy	1.	oblężenie grodu przez wrogie wojska.
			2.	trofeum prezentowane załodze grodu.
B	Głogowem,		3.	herb cesarski umieszczony na chorągwi.

...../1

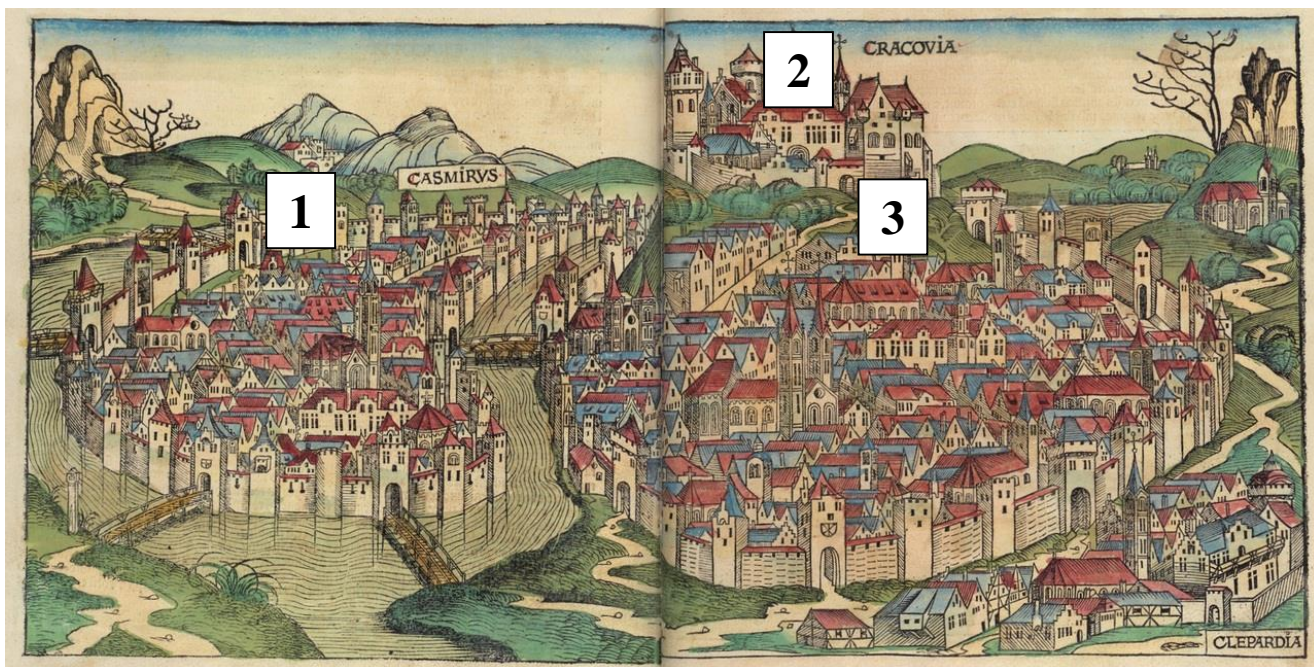
Zadanie 14. (0-1 pkt)

Uzupełnij zdanie, wpisując w wy kropkowane miejsce trzy litery, którymi oznaczono skutki wypraw krzyżowych. Wybierz je spośród oznaczonych literami A-H.

Do skutków wypraw krzyżowych do Ziemi Świętej przeprowadzonych w latach 1095-1291 zaliczamy: _____, _____, _____.

- A. rozwój instytucji bankowych
- B. upadek handlu lewantyńskiego
- C. nasilenie postaw antysemickich
- D. zubożenie Kościoła katolickiego
- E. rozwiązywanie zakonów rycerskich
- E. zakończenie schizmy wschodniej
- F. wzrost znaczenia Cesarstwa Bizantyjskiego
- G. wzrost znaczenia gospodarczego Wenecji i Genui

Ilustracja i tekst do zadań 15. i 16.

[https://historia.org.pl/wp-content/uploads/2020/02/Widok-\[-...\].jpg](https://historia.org.pl/wp-content/uploads/2020/02/Widok-[-...].jpg)

Król zaś Kazimierz wziął znowu ślicznej urody niewiastę za nałożnicę, z której spłodził dwóch synów: Niemierzę i Pełkę. Na prośbę rzeczony Estery, miłośnicy swojej, ponadawał jej rodakom w Królestwie Polskim mieszkającym wielkie wolności i przywileje na piśmie wydanym w imieniu królewskim, w których była niemała krzywda i obraza Boża. Te obrzydłe nadania po dziś dzień się jeszcze utrzymują.

Na podstawie:

[https://www.\[...\].pl/sites/default/files/podrecznik_1000_lat_historii_\[...\]_podroz_przez_wieki_web.pdf](https://www.[...].pl/sites/default/files/podrecznik_1000_lat_historii_[...]_podroz_przez_wieki_web.pdf)

Zadanie 15. (0-1 pkt)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

...../1

Ilustracja ukazuje plan miasta, które pełniło funkcję głównej siedziby władzy państwowej począwszy od

- A. X w.
- B. XI w.
- C. XII w.
- D. XIII w.

Zadanie 16. (0-3 pkt)

Uzupełnij poniższy tekst. Przyporządkuj do każdego zdania właściwe uzupełnienie spośród oznaczonych literami A-C.

...../3

Cytowany tekst dotyczy przywilejów nadanych **16.1.** ____ . Przeznaczona dla nich przestrzeń miejska została oznaczona na planie numerem **16.2.** ____ . Wspomniany w tekście władca to **16.3.** ____ .

16.1. A. Niemcom

B. Czechom

C. Żydom

16.2. A. 1

B. 2

C. 3

16.3. A. Kazimierz Odnowiciel

B. Kazimierz Sprawiedliwy

C. Kazimierz Wielki

...../3

Zadanie 17. (0-3 pkt)

Każdemu władcy Polski wymienionemu w tabeli przyporządkuj jego polityczne dokonania - wybierz je spośród oznaczonych literami A-F. W każdym wierszu tabeli zaznacz właściwą literę

17.1.	Władysław Jagiełło	A	B	C	D	E	F
17.2.	Kazimierz Jagiellończyk	A	B	C	D	E	F
17.3.	Zygmunt Stary	A	B	C	D	E	F

A. Przyznał sejmikom ziemskim decydującą rolę w kwestii zwoływania pospolitego ruszenia i uchwalania nowych podatków, przywrócił Polsce po 158 latach dostęp do Bałtyku.

B. Zobowiązał się, że nie podejmie żadnych nowych decyzji w sprawach państwa bez zgody izby poselskiej i senatu, zatwierdził tzw. Statut Łaskiego.

C. Po śmierci ostatnich Piastów mazowieckich wcielił do Polski Mazowsze, zaakceptował przekształcenie państwa zakonnego w świeckie księstwo i przyjął hołd od pierwszego luterńskiego księcia Prus.

D. Odzyskał z rąk krzyżaków ziemię dobrzyńską, zapewnił szlachcie nietykalność osobistą i majątkową, odnowił podupadającą Akademię Krakowską.

E. Wprowadził do sejmu polskiego posłów i senatorów litewskich, zaczął wybijać jednakową monetę dla Korony i Litwy, stworzył pierwszą w historii Polski flotę wojenną.

F. Zaakceptował przekształcenie Rady Królewskiej w Senat i ogólnopolskiego zjazdu szlachty w izbę poselską Sejmu, ograniczył prawa chłopów poprzez wprowadzenie zasady, że w ciągu roku tylko jeden chłop może opuścić wieś.

Na podstawie: *Encyklopedia szkolna. Historia*, Warszawa 2004, ss. 18, 321-323, 361-362, 959-960, 1077-1078.

Teksty do zadań 18. i 19.

Tekst I

Podziwiając umiejętności przybyszów, Afrykanie tłumaczyli sobie te nieznane rzeczy działaniem sił magicznych i interwencją Boga Europejczyków. Ale propozycje nawrócenia zazwyczaj pomijali milczeniem. Tak stało się, gdy pewien dowódca przedstawił naczelnikowi Guitenyi tłumaczenie listu Henryka Żeglarza poświęconego w dużej mierze sprawie nawracania. Guitenyua nie podjął tematu, zaproponował natomiast rozwinięcie handlu.

Na podstawie: M. Tymowski, *Europejczycy i Afrykanie*, Toruń 2017, s. 325.

Tekst II

Król sprzeciwił się postanowieniom traktatu w Tordesillas, który nie brał pod uwagę rzeczywistej okupacji odkrytych ziem. Uzyskał w tej sprawie przychyłność papieża Klemensa VII. Król przejął wówczas inicjatywę i objął patronat nad pierwszą wyprawą. W 1534 r. dotarła ona do wybrzeży Kanady i opłynęła Zatokę Świętego Wawrzyńca. W opublikowanych relacjach z podróży opisano wygląd i życie Huronów i Irokezów.

Na podstawie: J. Kowalski, A. Loba, M. Loba, J. Prokop, *Dzieje kultury [...]*, Warszawa 2007, s. 237.

Tekst III

Przełomowym dziełem literackim stały się wkrótce „Najważniejsze wyprawy żeglarskie, podróże i odkrycia narodu [...]”. Opublikowanie tej pracy zbiegło się z klęską Wielkiej Armady i momentem psychologicznego przełamania strachu przed potęgą Hiszpanów na Atlantyku. Autor dzieła został jednym z inicjatorów sławnej Kompanii Wschodnioindyjskiej, a równocześnie nadal propagował kolonizację Wirginii.

Na podstawie: W. Lipoński, *Dzieje kultury [...]*, Warszawa 2003, s. 179.

Tekst IV

Pierwszym oficjalnym kronikarzem Nowego Świata był włoski humanista przebywający od 1488 r. na dworze królowej Izabeli. Autor „Listu o odkryciu Indii Zachodnich” opisywał „wielką obfitość wysp zamieszkałych przez niezliczone rzesze ludzi”. Te opisy idealizowały obraz odkrywanych ziem i ich mieszkańców. Karaiby, do których wówczas dotarto, jawiły się jako wyspy wiecznej wiosny zamieszkałe przez dzikusów o dobrych sercach.

Na podstawie: B. Baczyńska, *Historia literatury [...]*, Warszawa 2014, ss. 104-105.

...../4

Zadanie 18. (0-4 pkt)

Każdemu z tekstów przyporządkuj nazwę państwa, którego dziejów u początków tworzenia jego imperium kolonialnego dany tekst dotyczy. W poszczególnych wierszach tabeli zaznacz nazwę jednego państwa.

18.1.	Tekst I	Anglia	Francja	Hiszpania	Holandia	Portugalia
18.2.	Tekst II	Anglia	Francja	Hiszpania	Holandia	Portugalia
18.3.	Tekst III	Anglia	Francja	Hiszpania	Holandia	Portugalia
18.4.	Tekst IV	Anglia	Francja	Hiszpania	Holandia	Portugalia

Zadanie 19. (0-1 pkt)

Oceń prawdziwość podanych zdań. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

W cytowanych tekstach pojawiły się odniesienia do kolonizacji Afryki, Ameryki oraz Azji.	P	F
Z tekstów wynika, że główną przyczyną podjęcia wypraw odkrywczych przez Europejczyków była chęć szerzenia chrześcijaństwa.	P	F

Teksty do zadania 20.

Tekst I

Teraz przeto okażę, jakim obyczajem rzeczpospolita może być dobrze albo postanowiona, albo poprawiona, a na wieczne czasy w całości zachowana? Bo gdzie jest gadka o to, jaka rzeczpospolita ma być, wtedy mi się tak zda, że w tym trzeba przynajmniej trzy rzeczy obaczać. Pierwsza, aby ono ludzi wspólnie mieszkających towarzystwo w dobrym porządku było, a obronę sobie przystojną miało; druga, aby nabożeństwo albo wiarę swą ku Bogu wedle szczerości pisma świętego a statecznie zachowano; trzecia, aby dziatki i młodzieńce do wszelakich cnót i nauk ćwiczone.

Na podstawie: [https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/\[...\].html](https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/[...].html)

Tekst II

Dostatecznie jasno, Ojczy Święty, zdaję sobie sprawę z tego, że znajdują się ludzie, którzy gdy tylko posłyszają, iż w tych moich księgach o obrotach sfer wszechświata przypisuję jakieś ruchy kuli ziemskiej, zaraz podniosą krzyk, że należy mnie wraz z takim przekonaniem potępić. Nie jestem do tego stopnia zakochany we własnym dziele, żebym nie zważał na to, co o nim sądzić będą inni. Toteż – rozmyślając nad tym, jak niedorzecznym opowiadaniem wydawałoby się ludziom, gdybym wystąpił z twierdzeniem, że Ziemia się porusza, wręcz przeciwnym ich zapatrywaniu utwierdzonego wyrokowi wielu wieków, że Ziemia jest nieruchoma i leży w środku świata jako jej punkt centralny – długo się wahałem, czy wydać te księgi.

Na podstawie: oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S. Lenard, *Wiek XVI-XVIII w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii, studentów i uczniów*, Warszawa 1999, ss. 206-207.

Tekst III

Zezwolili niegdyś niemieccy cesarze i książęta papieżowi na roczne daniny ze wszystkich dóbr lennych niemieckiego narodu. Zezwolenie zostało udzielone jednakże w tym celu, by papież z tego wielkiego dochodu nagromadził skarb do ochrony chrześcijaństwa. To wykorzystali papieże, by pieniądze inkasować do dziś. Częstokroć wydaje się też odpust z tym samym nagłówkiem, że się musi prowadzić wojnę przeciw Turkom, zawsze w tym samym mniemaniu, że głupi Niemcy nie powinni ustawać w odgrywaniu roli zatwardziały do śmierci błaznów i tylko zawsze dawać pieniądze, by zadość uczynić niesłychanej zachłanności Włochów, chociaż widzimy w całej jawności, jak oni z dochodów daniny ani z pieniędzy odpustowych czy też z żadnego innego źródła nie wydają jednego halerza przeciw Turkom, ale wszystko razem wpływa do jednego worka bez dna.

Na podstawie: [http://old.\[...\].pl/www/biblioteka/\[...\].html](http://old.[...].pl/www/biblioteka/[...].html)

...../3

Zadanie 20. (0-3 pkt)

Do każdego tekstu przyporządkuj jego autora. Wybierz go spośród oznaczonych literami A-G. W każdym wierszu tabeli zaznacz właściwą literę.

20.1.	Tekst I	A	B	C	D	E	F	G
20.2.	Tekst II	A	B	C	D	E	F	G
20.3.	Tekst III	A	B	C	D	E	F	G

- A. Galileusz
- B. Jan Kalwin
- C. Mikołaj Rej
- D. Marcin Luter
- E. Mikołaj Kopernik
- F. Erazm z Rotterdamu
- G. Andrzej Frycz Modrzewski

...../1

Zadanie 21. (0-1 pkt)

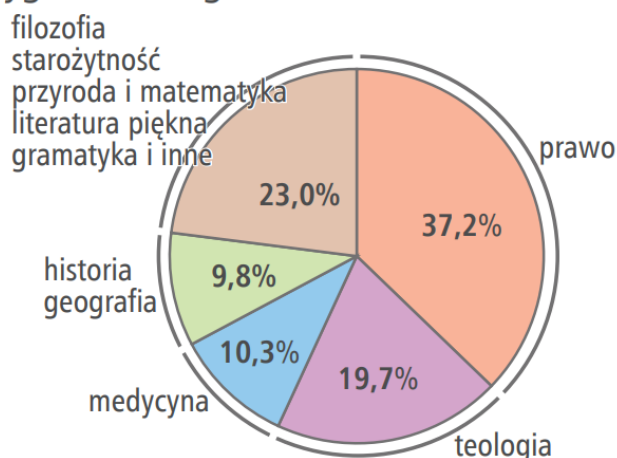
Uzupełnij zdanie, wpisując w wy kropkowane miejsce trzy litery, którymi oznaczono postanowienia w duchu kontrreformacji. Wybierz je spośród oznaczonych literami A-G.

Do postanowień w duchu kontrreformacji zaliczamy: _____, _____, _____.

- A. rezygnację z zasady celibatu
- B. wprowadzenie Indeksu Ksiąg Zakazanych
- C. ustanowienie komunii w formie chleba i wina
- D. dopuszczenie samodzielnej interpretacji Pisma Świętego
- E. zmniejszenie liczby sakramentów do dwóch: chrztu i komunii
- F. zakaz mianowania na stanowiska kościelne własnych krewnych
- G. uznanie Biblii i Tradycji Kościoła za równoważne źródła wiary

Schemat do zadania 22.

► **Tematyka księgozbioru Biblioteki Królewskiej Zygmunta Augusta w latach 1548–1572**

Na podstawie: *Atlas historyczny od starożytności do współczesności*, Warszawa 2017, s. 45.

...../1

Zadanie 22. (0-1 pkt)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Zaprezentowane na schemacie dane wskazują, że

- A. ostatni władca z dynastii Piastów żywo interesował się kwestiami prawnymi.
- B. syn królowej Bony sięgał niekiedy po lektury dotyczące ludzkiego zdrowia.
- C. ludzie renesansu czytali przede wszystkim księgi o tematyce religijnej.
- D. w epoce baroku wyraźnie wzrósł poziom edukacji i czytelnictwa.

Teksty do zadania 23.

Tekst I

1. Aby były solidne układy między Koroną Polską a Królestwem Francuskim.
6. Aby król francuski wszystkie długi królewskie i Rzeczypospolitej popłacił.
8. Aby przynajmniej stu szlachciców polskich kosztem swym w Akademii Paryskiej wykształcił.
9. Aby tu cudzoziemców żadnych król nie trzymał, a tych, co z nim przyjechali, żeby precz odesłał i żeby żadnych urzędów im nie dawał.

Na podstawie: <http://wlpaczpolske.pl/index.php?etap=10&i=1248>

Tekst II

Iż za żywota naszego my i potomkowie nasi królowie polscy nie mamy mianować ani obierać, jakiego składać żadnym sposobem ani kształtem wymyślonym króla, na państwo sukcesora naszego sadzać, a to dlatego, aby zawdy wiecznymi czasy po zejściu naszym i potomków naszych wolne obieranie zostawało wszem stanom koronnym; dla czego i tytułu dziedzica używać nie mamy ani potomkowie nasi królowie polscy.

Na podstawie: <http://www.pthlodzi.uni.lodz.pl/dydaktyka/zrodla/zrodlo25.pdf>

Tekst III

Ponieważ w Rzeczypospolitej naszej jest różnorodność w sprawie wiary chrześcijańskiej, zapobiegając temu, aby się z tej przyczyny między ludźmi jakaś zwada szkodliwa nie wszczęła, którą po inszych królestwach jasnie widzimy, obiecujemy to sobie wspólnie, za nas i potomków naszych, na wieczne czasy pod obowiązkiem przysięgi, uczciwością, honorem i sumieniem naszym, iż którzy jesteśmy różniący się w religii chrześcijańskiej pokój między sobą zachować, a dla różnej wiary i odmiany w kościołach krwi nie przelewać.

Na podstawie: <http://pthlodz.uni.lodz.pl/dydaktyka/zrodla/zrodlo24.pdf>

...../3

Zadanie 23. (0-3 pkt)

Do każdego tekstu przyporządkuj właściwą nazwę dokumentu, z którego ten tekst pochodzi – wybierz ją spośród oznaczonych literami A–D. W każdym wierszu tabeli wybierz właściwą literę.

- A. Artykuły henrykowskie
- B. Konfederacja warszawska
- C. Pacta conventa
- D. Unia lubelska

23.1.	Tekst I	A	B	C	D
23.2.	Tekst II	A	B	C	D
23.3.	Tekst III	A	B	C	D

Ilustracje do zadań 24. i 25.

Łaciński napis przy chorągwiach: „Dla wspólnego dobra – wieczyście złączeni”

Na podstawie:

https://en.wikipedia.org/wiki/Siege_of_Vienna#/media/File:Siege_of_Vienna_in_1655.png

<https://pl.wikipedia.org/wiki/Vienna#/media/Plik:Vienna.PNG> ;

https://pl.wikipedia.org/wiki/Vienna_28_lipca_1683#/media/Plik:Vienna.jpg

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Stech_Kessel_Vienna.jpg

...../2

Zadanie 24. (0-2 pkt)

Spośród powyższych obrazów oznaczonych literami A-D wybierz te, które odnoszą się do wydarzenia chronologicznie pierwszego i ostatniego. W każdym wierszu tabeli wybierz właściwą literę.

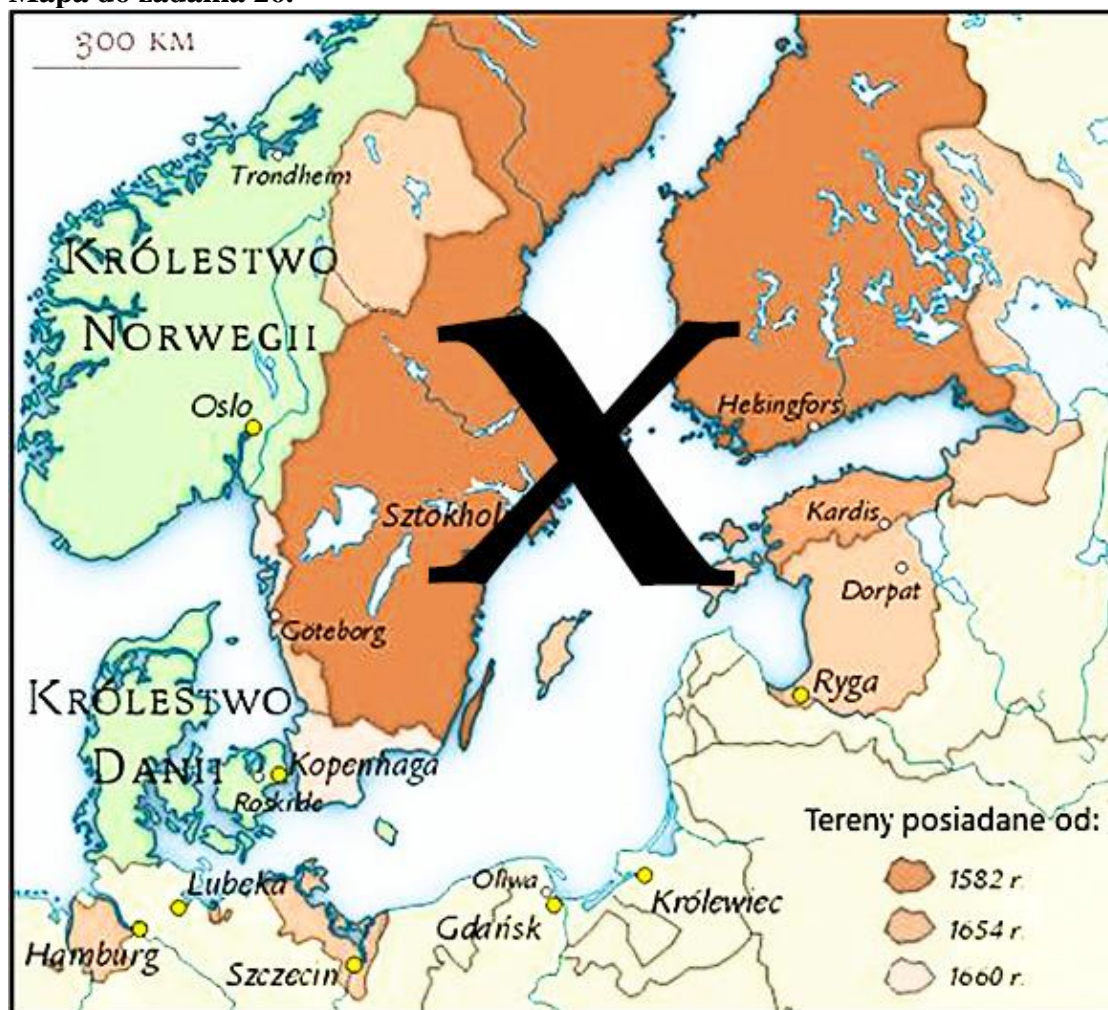
24.1.	Wydarzenie chronologicznie pierwsze	A	B	C	D
24.2.	Wydarzenie chronologicznie ostatnie	A	B	C	D

...../1

Zadanie 25. (0-1 pkt)

Oceń prawdziwość podanych zdań. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Dwa spośród przedstawionych na obrazie wydarzeń miały miejsce za panowania w Polsce władców wybranych w wolnej elekcji.	P	F
Jeden z obrazów odnosi się do bitwy stoczonej pod murami stolicy państwa Habsburgów.	P	F

Mapa do zadania 26.

Na podstawie:: <https://historykon.pl/wp-content/uploads/2022/07/ryc-1.jpg>

...../3

Zadanie 26. (0-3 pkt)

Uzupełnij poniższy tekst. Przyporządkuj do każdego zdania właściwe uzupełnienie spośród oznaczonych literami A-C.

Oznaczone na mapie znakiem X królestwo było rządzone do 1654 r. przez władców z dynastii **26.1.**_____. W omawianym okresie dominowało tam wyznanie **26.2.**_____. Z mapy wynika, że wskutek wojny zwanej w Polsce potopem, państwo to dokonało ekspansji terytorialnej kosztem **26.3.**_____.

26.1. A. Hohenzollernów

B. Kettlerów

C. Wazów

26.2. A. kalwińskie

B. luterańskie

C. prawosławne

26.3. A. Danii

B. Brandenburgii

C. Rzeczypospolitej

BRUDNOPIS